

Mládež a európska identita

Výsledky medzinárodného výskumu EC v zrkadle volebného správania sa občanov Slovenskej republiky v rokoch 2003 a 2004

Ladislav Macháček

Resume

This briefing emerges from our research "The Orientations of Young Men and Women to Citizenship and European Identity" funded by the European Commission. The project combined both quantitative (survey - summer and autumn 2002) and qualitative (in depth-interviews - spring and summer 2003) methods to enable insight into young adults' (aged 18-24) constructions of regional, national and European identities and their perceptions of Europe and the EU. The research was undertaken in 10 sites in 6 European countries: Manchester and Edinburgh (the UK), Madrid and Bilbao (Spain), Vienna and Bregenz area of Vorarlberg (Austria), Chemnitz and Bielefeld (Germany), Bratislava (Slovakia) and Prague (Czech Republic). For more on the project as a whole see www.sociology.ed.ac.uk/youth/ For information on this briefing contact ladislav.machacek@savba.sk

Ako vidieť z farieb obálky osobitného čísla časopisu Sociologického ústavu SAV (Sociológia-Slovak sociological review 3,2004), v ktorom publikuje náš medzinárodný tím pod vedením prof. Lynn Jamieson prvé ucelené interpretácie výskumu Youth and European Identity, máme na Slovensku problémy namiešať tú správnu „európsku modrú a žltú“.

Jeden môj kolega ma upozornil, že farby obálky mu pripomínajú skôr švédske národné farby. Myslím si, že to symbolizuje vzťah Slovákov a Európy (Rady Európy alebo Európskej komisie). Mnohých občanov Slovenska neustále irituje, čo všetko sa navarí v „európskej kuchyni“, čo všetko sa objavuje na „európskom jedálenskom lístku“ o Slovensku.

Slovensko je známe v Európe ako krajina,

ktorej zostal v rukách „Black Peter“ za pokojné parlamentné rozdelenie Československej federácie,

ktorá „svojevoľne“ uviedla do prevádzky dunajské vodné dielo Gabčíkovo-Nagymarosz, ale jej rozhodnutie schválil Haagsky súd,

ktorá sa stala členom NATO o niekoľko rokov neskôršie ako Poľsko, Česko a Maďarsko, ktorá bola najtvrdšie postihnutá vízovými opatreniami niektorých členských krajín EÚ za svojich občanov Rómov, ktorí sa začali správať ako prví euroobčania,

ktorá najnovšie vyvolala údiv a dokonca rozhorčenie nad tým, že slovenskí občania neprišli manifestačne voliť svojich poslancov do európskeho parlamentu.

Obyvatelia Slovenska v zápase s vlastným štátom, s vlastnými politickými stranami, s vlastnými privatizérmi sa po roku 1993 učia správať ako občania. Zistili, že aj neúčast' na voľbách je niekedy tá najúčinnnejšia forma ako prejavovať občiansku odvahu a zodpovednosť, ukázať svoju politickú vôľu a názor.

Prečo 80% občanov Slovenskej republiky s volebným právom, z nich veľa mladých ľudí, zostalo doma?

1. Volebný zákon im to neprikazuje, ako je to ešte dnes v niektorých členských krajinách EÚ. Občania vedia, že ich "za voľbu nohami" nečakajú tvrdé tresty ako pred rokom 1989.
2. Zákon absolútne netradične v doterajšej histórii určil na voľby jediný deň (napr. v Českej republike sobota a nedeľa) a mnohí občania z kostola v nedeľu išli do volebnej miestnosti. **KDH získala nečakane 15% hlasov a 3 mandáty.**
3. Nepomohlo ani to, že kandidátom na poslanca do EP sa stal symbol úspechu Slovenska na hokejových majstrovstvách sveta Peter Šťastný, hokejový manažér. Získal poslanecký mandát s 88 000 preferenčnými hlasmi. **SDKÚ tiež získala 15% hlasov a 3 mandáty.**

Neúčasť slovenských občanov na voľbách do Európskeho parlamentu treba pozorne „čítať“.

Je to ich varovanie domácej politickej scény.

Je to ich verejný protest proti nízkej politickej kultúre, proti haštereniu predstaviteľov vládnych politických strán, proti politickej nestabilite v krajine. „Efektnú“ neúčasť, ktorú Európa neprehliadla, treba interpretovať (prečítať) ako hlasnú facku slovenských občanov svojej vláde a straníckej politike vôbec.

Je to ich odkaz Európe a jej občanom

Nie nízka účasť na voľbách, ale rozhodujúce sú výsledky volieb do EP. Koho Slovensko poslalo do EP? Medzi 14 poslancami nenájdete člena Komunistickej strany Slovenska ani člena Slovenskej národnej strany. Zo 14 poslancov je 5 žien a 2 poslanci zastupujú maďarskú národnostnú menšinu. Zostáva však pravdou, že mandát všetkých poslancov je „slabý“. Dalo im ho iba 17% voličov.

Je to ich odkaz zvoleným slovenským poslancom EP

Občania si počkajú či slovenskí poslanci v EP budú alebo nebudú „srdcom na Slovensku“ ako to sľubovali. Budú si všímať aj to, kde bude ich „peňaženka“, v Bruseli alebo v Bratislave. Tak vtípne sa doplňoval predvolebný slogan o tom, kde bude „srdce“ poslanca, na bilboarde jednej politickej strany.

Čo Európa prijala ako samozrejmosť v roku 2003

Viac ako 50% občanov v minuloročnom referende odsúhlasilo vstup Slovenska do EÚ. Výsledky výskumu EYI, ktoré prezentujeme v časopise, ukazujú, že najmä mladí Slováci spájajú s ňou nielen lepší život, výhody slobodného pohybu a širšieho trhu práce, bezpečnejšiu a mierovú budúcnosť pre svoje deti, ale **najmä uznanie svojej európskej identity ako relatívne mladého európskeho národa, ktorý v období po roku 1993 stihol to, čo iným národom trvalo desaťročia.**

Čo Slováci urobili pre seba v roku 2004

V máji 2004 sa občania Slovenska zmobilizovali k vyššej účasti v druhom kole prezidentských volieb bez toho, aby ich k tomu viedli vládne koalíčné demokratické politické strany. *Možno skôr povedať: išli voliť proti ich vôli.* Občania Slovenska prišli k volebným urnám v takom „efektívnom“ počte, aby pochovali šancu Vladimíra Mečiara stať sa prezidentom Slovenskej republiky.

V momente, keď si sadáme k okrúhlemu stolu novej Európy na „vlastnú stoličku“, občania SR nedovolili, aby nás 5 rokov reprezentoval v zahraničí niekto koho sme už neraz (1998, 2002) posielali do prepahliska histórie.